

T-2 d.o.o.
Poslovni center T-2
Verovškova 64A
SI-1000 Ljubljana

T 0590 00-000
F 0590 00-001

E Info@t-2.net
W www.t-2.net

**AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA OMREŽJA
IN STORITVE REPUBLIKE SLOVENIJE**

**Stegne 7
p.p. 418
1001 Ljubljana**

(info.box@akos-rs.si)

V Ljubljani, dne 04.09.2018

Opr. št.: 0070-5/2018

**Zadeva: Posredovanje pripomb na Strategijo regulacije trga elektronskih komunikacij
za spodbujanje regulativne predvidljivosti**

Spoštovani,

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve (v nadaljevanju: agencija) je dne 20.08.2018 objavila "Strategijo regulacije trga elektronskih komunikacij za spodbujanje regulativne predvidljivosti" (v nadaljevanju: Strategija regulacije) in pozvala zainteresirano javnost, da do vključno 4. septembra 2018 posreduje konstruktivne predloge in pripombe.

Pozdravljamo pripravo Strategije regulacije, saj naj bi ta operaterjem na trgu elektronskih komunikacij omogočila regulatorno predvidljivost, ki jo je agencija dolžna spodbujati v skladu s prvo točko 198. člena ZEKom-1. Pohvalno je, da je agencija pozvala zainteresirano javnost k posredovanju predlogov in pripomb.

V nadaljevanju posredujemo predloge in pripombe T-2 predvsem na določila, ki so vezana na spodbujanje konkurence in zagotavljanje enakopravnega delovanja operaterjev elektronskih komunikacij. V nadaljevanju podajamo pripombe na Strategijo regulacije, ne podajamo pa predlogov, saj kot predstavnik zainteresirane javnosti ne moremo usmerjati agencije pri pisanju strategije.

T-2 d.o.o.
Poslovni center T-2
Verovškova 64A
SI-1000 Ljubljana

T 0590 00-000
F 0590 00-001

E Info@t-2.net
W www.t-2.net

Pripomba št. 1: Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah, EEC

Strategija regulacije navaja Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah, ki je v sprejemanju v Evropskem parlamentu. Vsebina Evropskega zakonika o elektronskih komunikacijah je praktično usklajena in znana. Strategija regulacije le grobo podaja vsebino Evropskega zakonika o elektronskih komunikacijah, pri čemer menimo, da bi bilo bolj primerno, da Strategija regulacije predstavi in celovito poda konkreten vpliv Evropskega zakonika o elektronskih komunikacijah na bodočo regulacijo, predvsem v zvezi z analizo trga in izdajo regulativnih odločb OPTM.

Strategija regulacije se po navedbah agencije pripravlja za obdobje treh let. Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah bo v tem obdobju nedvomno že uveden v slovenski pravni red. Agencija bi morala upoštevajoč te časovne okvire izkoristiti Strategijo regulacije za identifikacijo bistvenih področij, kjer se lahko že v naslednjih treh letih pričakujejo spremembe, zlasti v povezavi z bodočo regulacijo NGA.

Pripomba št. 2: odsotnost predvidevanja razvoja trgov

V skladu s 95. členom ZEKom-1 mora agencija pri zagotavljanju učinkovite konkurence na trgu elektronskih komunikacij izvajati predhodno (ex ante) regulacijo. Menimo, da v Strategiji regulacije agencija trg obravnava preveč statično s tem, ko:

- ne upošteva spremembe tržnih deležev,
- ne predvideva novih vstopnikov in drugih sprememb glede akterjev na trgu,
- ne predvideva (z izjemo 5G in z eno navedbo NG-PON2) novih tehnologij in na njih zasnovanih novih storitev,
- se ne opredeljuje do regulacije koaksialnih kabelskih omrežij.

Cilj "spodbujanja storitvene konkurence in spodbujanje (nad)gradnje širokopasovnih omrežij v smeri NGA skozi ustrezne regulativne ukrepe" je izredno ohlapen, prav tako tudi predlog njegove implementacije skozi »delovanje na področju analiz upoštevanih trgov in na njihovi podlagi zastavljene regulacije, spremljanje učinkov obstoječe regulacije, preprečevanje izkrivljanja ali omejevanja konkurence, spodbujanje učinkovite uporabe in upravljanja številskega prostora ter gradnje in razvoja omrežij." Seznam analiz in terminski načrt nas ne prepričata, saj doslej niti minimalni zakonski roki za izvedbo analiz upoštevanih trgov niso bili upoštevani, zato se je glede rokov toliko težje zanašati na neobvezne programske dokumente kot je Strategija regulacije.

ni

T-2 d.o.o.
Poslovni center T-2
Verovškova 64A
SI-1000 Ljubljana

T 0590 00-000
F 0590 00-001

E info@t-2.net
W www.t-2.net

V preteklosti je v času veljavnosti Odločbe, ki je naložila fizično razvezavo optičnega omrežja, Telekom Slovenije kljub veljavni regulativi brez sankcij začel graditi zaprta optična krajevna omrežja na način točka-več točk in na njih ni omogočil veleprodajnega produkta, ki bi bil razvezava ali substitut razvezavi. To je v popolnem nasprotju z zakonom ter predvideno "zavezo" iz Strategije regulacije glede "spremljanja učinkov obstoječe regulacije". Trenutna regulacija je namreč prav zaradi tovrstnih napak zapoznala in deluje ex post, ne pa ex ante, kot to zahteva evropski regulatorni okvir.

Očiten obstoječi primer nedelovanja predvidenih načel Strategije regulacije v trenutnih okoliščinah je jasno viden v zvezi z naslednjo zavezo: "Z regulacijo na področju upoštevnihi trgov širokopasovnega omrežja na medoperaterskem trgu si agencija prizadeva povečati izkoriščenost že izgrajenega optičnega omrežja Telekoma Slovenije, pri tem pa s cenovno regulacijo spodbujati prehod operaterjev in posledično končnih uporabnikov iz bakrenega na optično omrežje." Ob spremljanju dosedanjih regulatornih ukrepov opažamo, da je agencija prilagodila regulatorne ukrepe tako, da te ustrezajo Telekomu Slovenije, za nove vstopnike pa jih je naredila skoraj neuporabne, kar ni skladno s ciljem večje izkoriščenosti omrežja reguliranega operaterja, ki si ga je agencija zadala v Strategiji regulacije.

Agencija v Strategiji regulacije na strani 18 podaja nerazumljivo navedbo, da "sam umik cenovne regulacije [...] sicer še ni garancija za povečanje investicij v gradnjo in nadgradnjo omrežij NGA." Ob tem se sprašujemo, kaj pa je potem garancija takega povečanja in kako je Agencija tako neopredmeteno in negotovo "garancijo" upoštevala pri tehtanju med koristmi konkurence in škodo, ki jo za potrošnike povzroča monopol na nekaterih območjih? Navedeno stališče je brez strokovne podlage, kljub jasno izraženim pojasnilom Komisarja Ansipa, da si konkurenca in investicije niso v nasprotju, temveč da delujejo v ravnovesju (beri tekst na povezavi):

https://www.politiekemonitor.nl/9353000/1/j9vvioaf0kku7zz/vk4xkmamugz9?ctx=vhyzn0vt5c_vu

Pričakujemo, da bo agencija v tem delu dopolnila Strategijo regulacije.

Pripomba št. 3: regulacija na področju mobilnih omrežij in storitev

Agencija v več poglavjih navaja 5G mobilno tehnologijo in priložnosti, ki jih ponuja, ob tem pa ne navede, kako se bo spopadla z njo, saj prinaša vrsto regulatornih izzivov (nekateri niso značilni zgolj za 5G tehnologijo), med drugim:

- souporaba frekvenčnega spektra
- nacionalno gostovanje
- 5G mobilne širokopasovne storitve kot substitut fiksnim širokopasovnim storitvam
- PPDR zahteve v javnem razpisu in nadzor nad njihovim izpolnjevanjem ter druge.

MS

T-2 d.o.o.
Poslovni center T-2
Verovškova 64A
SI-1000 Ljubljana

T 0590 00-000
F 0590 00-001

E Info@t-2.net
W www.t-2.net

Pripomba št. 4: odsotnost opredelitve upoštevnihi trgov glede na razmere v državi

"Priporočilo Komisije z dne 9. oktobra 2014 o upoštevnihi trgih proizvodov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij, ki so lahko predmet predhodnega urejanja v skladu z Direktivo Evropskega parlamenta in Sveta 2002/21/ES o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve" (v nadaljevanju: Priporočilo o upoštevnihi trgih) v peti točki preambule navaja: " V skladu s členom 15(3) Direktive 2002/21/ES nacionalni regulativni organi skladno s konkurenčnim pravom in ob popolnem upoštevanju tega priporočila opredelijo upoštevne trge glede na razmere v državi, zlasti upoštevne geografske trge na svojem ozemlju."

Agencija v Strategiji regulacije:

- ni opredelila upoštevne trge glede na razmere v državi niti
- ni določila postopka in terminskega načrta, da bi opredelila upoštevne trge glede na razmere v državi.

Odsotnost navedenega pristopa ima praktične posledice. V zvezi s preprečevanjem izkrivljanja konkurence agencija omenja OTT storitve, pri tem pa se izogne problematiki, ki neposredno zadeva slovenski trg telekomunikacij, in sicer t.i. prakso zaračunavanja "kapacitete omrežja" za veleprodajno storitev širokopasovnega dostopa do interneta s strani Telekoma Slovenije tistim ponudnikom OTT storitev, ki so hkrati tudi sami ponudniki internetnih storitev, ter po drugi strani ne-zaračunavanje istih kapacitet, kadar se ista "kapaciteta omrežja" uporablja s strani naročnikov Telekoma Slovenije za dostopanje npr. do tujih storitev videa na zahtevo.

Tudi zaradi tega predlagamo, da agencija jasneje opredeli strategijo regulacije z vplivom OTT storitev na trge v Sloveniji.

Pripomba št. 5: vloga agencije glede GOŠO omrežij

Agencija v Strategiji regulacije navaja, da je MJU objavil razpis Javni razpis za sofinanciranje gradnje odprtih širokopasovnih omrežij naslednje generacije »GOŠO 3A«. Razpis opredeljuje, da se lahko s ponodbami javljajo le registrirani operaterji in da morajo izpolnjevati določene zahteve glede odprtosti omrežij. Agencija v Strategiji regulacije ne opredeli, kakšna je vloga agencije glede operaterjev, ki vlagajo v GOŠO omrežja, in kako bo izvajala nadzor. Menimo, da je aktivnost agencije glede tega sodi v okvir regulacije in je pomembna, saj vpliva na maloprodajni trg širokopasovnih komunikacij.

Pripomba št. 6: izboljšave postopkov izdaje in spremljanja izvajanja regulativnih odločb

ZEKom-1 v grobem določa postopek regulacije trga, v praksi pa ga podrobneje opredeli in izvede agencija. V preteklosti je pogosto prihajalo do sporov in tožb glede sodelovanja operaterjev v upravnih postopkih izdaje odločb, dostopa operaterjev do polne vsebine odločb oz. obrazložitev odločb (kar je v nasprotju z odločbami Informacijskega pooblaščenca), izpodbijanja odločb s strani OPTM in drugo. Strategija regulacije ne podaja izboljšav na tem področju, ki bi omogočile transparentnejši način izdaje odločb.

Priporočamo, da se v Strategiji regulacije opredeli tudi zagotavljanje večje transparentnosti pri razvoju, dopolnjevanju in implementaciji modela gospodarske ponovljivosti (ERT) in

nr

T-2 d.o.o.
Poslovni center T-2
Verovškova 64A
SI-1000 Ljubljana

T 0590 00-000
F 0590 00-001

E info@t-2.net
W www.t-2.net

drugih cenovnih modelov s strani agencije. S tem se agencija in operaterji uporabniki veleprodajnih storitve izognemo problemu, da se regulirane cene izhodiščno oblikujejo povsem neodvisno od agencije, z enostransko objavo v vzorčnih ponudbah, tako da je njena regulacija de facto omejena na ex post ukrepanje.

* *

Menimo, da mora agencija v Strategiji regulacije podati načela in strateške usmeritve glede zgoraj navedenih točk, če želi izvajati "ex ante" regulacijo in ne zgolj "ex post" regulacijo ter zagotoviti udeležencem na trgu elektronskih komunikacij regulatorno predvidljivost.

Z dobro pripravljeno in celovito Strategijo regulacije bo agencija pripomogla k ustreznim vlaganjem v telekomunikacijsko infrastrukturo. Operaterji ter njihovi (so)financerji bodo lažje zagotavljali finančna sredstva za nadaljnji razvoj v telekomunikacijah, če bo Strategija regulacije to na primeren način vzpodbujala, v nasprotnem primeru pa bodo le-te finančna sredstva raje vlagali v regulatorno ugodnejša okolja.

V pričakovanju upoštevanja navedenih pripomb vas lepo pozdravljamo.

T-2 d.o.o.
Verovškova 64A
1000 Ljubljana

mag. Jure Valjavec,
predsednik posloводства T-2 d.o.o.